ल्या १८०

१०९९

गुंपुन्हिया देछा

व सुखः? श्री कृष्ण अणु-वय्कः लिसे छन्हु खँला बला यानां-ख्यालःया न्ह्यसः ख्यालं लिस : वल-अले नेपाल भाषाया अदालतय् - संसारयाः सृष्टि छगू न्हूगु थिसिस व थिकेगु अनुभव ज्वनाः -- जि पाक: मिसाया भाःत--शायरी हालाः खँ छता न्यनें थःसा मरि छपा चुंइ-थथे नं ज्युइ तिनि अथे नं ज्युइ तिनि धयां मस्त जिमिगु माग पुरा ज्युइमा धकाः हाला हल

मूः—छतका

नेपाल भाषाया
लय्‌पौ

नेपाल सम्बत १०९९ गुंला

दँ : २२/४ ल्यं ल्याः : १८०

संररक्षक : चित्तधर 'हृदय'
सम्पादक : विष्णु चित्रकार
ब्यवस्थापक : भूषणप्रसाद श्रेष्ठ
प्रकाशक : पद्मरत्न तुलाधर

ज्यासः : ९/१०१ असं, वालकुमारी, ये

३३०१

शायरी

१. थौं कह्लय् भाइ ऋो
कमय् याये थाकु
कलाःचित ह्ययेके ला
ऋन हे थाकु
अय्‌सां छु याये ऋो मिजंत
कीतला चिनि स्वयाः
कलाःया मतिना हे थाकु ।

२. वंवंयाय् लिबात कि
बं पुलेमाः
मछाः त्वपुइत लं पुनेमाः
लायक बेलायक क्यनेतः
ज्यां मखु थन खं क्यनेमाः
जि हे मज्यूसा छु यायेज्यू
छि नं जि नं तं क्यनेमाः ।

३. बहनी जुलकि
न्ह्याम्हस्यां न्ह्यः वये यः
म्यःपिन्त स्याकं नं
सिवक हे त्यः वये यः
त्याय्‌म्ह जुल कि ऋन
मिस्तसें हे मिजं त्यः वये यः ।

श्रीकृष्ण 'अणु' लिसे छन्हु खँलाबला

न्ह्यसः

श्री – नेपालभाषाया ख्यालः साहित्य ब्वलंकेगुली छि यानादीगु योगदान तसकं च्वछायेबहःजू । धयादिसँ थ्व ख्यालःया ख्यलय् छि गुबलय्, गुकथं गनं दुहां झाया ?

लिसः

श्रीकृष्ण 'अणु' – जिगु योगदान च्वछाये बहःजू वा मजू, जि छुं मस्यू । जिला थुलि हे जक स्यू; धात्थें जि साहित्य हे जक ब्वलंका च्वंगु खःसा, जि नं मचायेक मनू वयंकेगु बल्सि तैच्वंगु दु । जि स्वये-श्रीगु थ्व नेपाः छगुलि हे ख्यालःया ख्यः खः । थुगु त्याखं धायेगु खःसा जि थ्व ख्यालःया ख्यलय् जिमि मांया ब्वाथं पिहां वयाखतं छिंबिप सकलें गुखतं झाइगु खः उखतं वयाह्म जुल । मखु छिगु न्ह्यसलं ख्यालःया साहित्यपाखे मिखाभाय् याःगु खःसा– थनि नीदँन्ह्यः ख्यालःया दह्म पात्रया त्याखं बिद्यार्थीया लुखां पिलुयाह्म जुल ।

–छि ख्यालः च्वया दीगुजक मखु, ख्यालः च्वया दीगु दु, स्यना दीगु दु, ह्निता नं दीगु दु, स्वया नं दीगु दु । थ्व व्यताय् छितः जूगु अनुभव न्यने दःसा ज्यू ।

◆पक्का खः–जि ख्यालः च्वया, ख्यालः स्यना, ख्यालः ह्निता, ख्यालः स्वया । जि ख्यालः च्वये धुनीबलय् ख्यालः स्यने नं धुनी, ख्यालः ह्निते नं धुनी, ख्यालः स्वये नं धुनी । उकि थ्व व्यताय् जितः थी थी व्यतां तुं अनुभव मजू । छता हे जक जू । व छु धाःसः–यक्व यक्व पासापिसं साहुं स्यू थें मल्यूगु जूसा न जि ख्यालः च्वये फइ न स्यने दइ, न ह्निते ननी न स्वये हे खनी ।

– हालय् तंदुंपि नेपाली जनतां आन्दोलन यानाः जनमत संग्रहया घोषणा याये माःगु धइगु खँ दु । नेपाली जनतां व तं छिगु बैंकय् त्याये काःगु खःसा छितः राजकाज अपराध ऐन कथंया कडा सजाय जुइफु । थ्व खँय् छिगु छु धायेगु दु ?

◆ धात्थें तंदुंपि नेपाली जनतां थःगुतमं थःतत् स्वोयेचुइकेया पल्सा थुगिसइ पञ्चायती ब्यबस्थायात त्वापा नकूगु दु । तर थ्व तंकालि जनतां थःगु तं ध्याक्क थासय् लाक्क हे प्वंकेखंगु जूसा जनमत संग्रहया घोषणा याये फइगु मखु जुइ बरु मेगु हे जुइगु जुइ । थुकिं सीदु नेपाली जनतां व तं पक्का नं जिगु 'तं बैंक' य् हे त्यासा काःगु खः । छाय् कि तं पाकय् जुइ धकाः ग्याःपि कयता थातय् मलाःपि नेतात हे थ्व 'तं बैंक' या डाइरेक्टर जुयाच्वन । इम्सं तं त्याये मबिल जक मखु जनताया हिनुली ह्याना च्वंगु तं तकं 'तं बैंक' या सेफय् थ्वगिकेगु कुतः यात । उकिं जितः ला छुं जुइगु भय् मरु छि धन्दा कया दियेमते व डाइरेक्टर नेतातय्त छुं जुइ फुसां राजकाज अपराधया सजाय मखु, दक्षिण बाहुया तक्मा लाये फु ।

– ख्यालः च्वइपिसं न्ह्यागु खँयात नं ख्यालःयात मसला कथं बिचाःयायेफु । छि जनमत संग्रहया घोषणायात गुकथं बिचाः याना दिया ?

◆न्ह्यागु खँयात नं ख्यालःया मसलाकथं जक बिचाः यात धाःसा ख्यालः– च्वःमि सकलें मसला न्वःपि जक जू वनी । उकि जनमत संग्रहया घोषणायात मसला कथं जक काये जी मखु । थुकियात ख्यालःया लिकमाक्सकथं काये माली । छायधाःसा यक्व शताब्दिनिसें तत्वःखारी देछुना तयाः, मबुयाः नये मखना च्वंगु मंकागु नसा पाख वंक बुइ धकाः ग्यानाः मंकाः नसा कचं वंकेत हे काचाक्क

ख्याल:या जन्हुफातं मेगु छगू ख्याल:– 'जनमत संग्रह' धका: व:गु दु ।

– जनमत संग्रहया घोषणा ला जुल तर थ्व जुइगु हे ख:ला मखुला धइगु भ्रम जुइ धुंकूगु नं खने दु । थ्व "ख:ला मखुला" या ल्वय् ह्लापां लुइका दीह्म कथं छि थुकिया वास: गुकथं यायेगु बिचा: याना दिया ?

◆थौंतक जूगु गुगुं नं घोषणा तालय्ला:गु मदुनि । उकि जनमत संग्रह जुइगु नं 'ख:ला मखुला' धइगु भ्रम जुलं सुयां जाग्यय् क्वां मवनीगु मदु । छि नं जा छ–व्यय् सां सवा: कया: भपिया दिसँ । थ्व 'ख:ला मखुला' या ल्वय् नेपालय् जक मखु विश्वव्याप्त ख: । ह्लाय् भुयूपिनिसें ग्वाय् भूयूपि थ्यंक, कयता हुलिहुलिपिनिसें तिन्खा: कयतां चीपिं थ्यंकं, बाउचानिसें भाजु थ्यंक ब्या:गु ल्वय् थ्व ख: । थ्वैत वास:जक यायेगु ख:सा ला थी थी मनूत-य्गु थ्व ल्वयया ख्वा:–प्वा: ह्लाय् ग्वाय्, सँ-खँ, मिखा-माखां प्यँ-छ्यँ, स्वया: विभिन्न रंग रूपया प्रजातान्त्रिक वास: यायेफु । तर ल्वय् लनी मखु इलिइलि फिलिफिलि लिथ्वइ । ल्वय्या हां ध्यना छ्यय्त जन क्रान्तिया अपरेसन मयासे मगा: । वासलं जक जी धाय्गु ल्वय् प्व: घाचा: स्या:मचा:गु वास: नया: छ्भा: वास्यां ह्निलेगु जक ख: ।

–मुक्क ख्याल: साहित्यया जक विकास यायेगु खँ न्ह्या:ने तया: बिचा: याये मा:सा छि पंचायत व्यवस्था व वहुदलीय व्यवस्था निताय्‌ छता गुगु ल्यया दी ?

◆निताय छता जक मखु, निताय् नितां तुं पालंपा: छता छता याना: ल्ययेमा: । छाय्धा:सा उखुनु तक पंचायत व्यवस्थाया ज्यान प्राणत थौं वहुदलीय धका: ग:प: त:पुक हा:गुनं ख्याल: साहित्यया विकास जूगुया चि ख: । अयेतुं वहुदलीय व्यवस्थाया ज्यान प्राणत थौं हानं पंचायत व्यवस्थायात हंस थं जूगुला भन ख्याल: साहित्यय् ज्व: हे मदुगु विकास जूगु ख: । उकिं ख्याल: साहित्यय् विकासया गति पा: मयायेत निताय् नितांतुं ल्ययेमा: ।

–राजनीति पिने वया: दकलय् न्ह्या:पुगु संसार लभ माने मतिनाया संसार दु, थ्व संसारय् दुहां वस्व मनुखं पिनेया दु:खयात ल्व:मंकेगु कुत: या:गु दु । थ्व कुतलय् ता:मलायेव इमिसं थ:गु पला: रानोपुखूपाखे न्ह्याकीगु, दार्शनिक(वेँय् उँइ) जुइत स्वइगु, साहित्यकार (विशेष कवि) जुइत स्वइगु । संसारया दकलय् अप्व: मनूतय् थुकथंया दशा फाला वंकेत छि गुकथंया संसार दयेकेगु कल्पना याना दियागु दु ?

◆मतिनाया संसारय् दुहां ववं मतिना हे ह्व ह्व गनेव पानय् बान तिया: थाय् थासय् लभ ब्वया: नं लुमदंपि अगस्तित थ्व संसारय् यक्व दु । थथे लभय् स्यंपि मनूत मरु मरुगु दर्शन मा: जुइ, कल्पनाया महलत दं जुइ । थुमिगु दशा फाला वंकेगु ठेक्का कया च्वंपिसं थुमित 'शान्ति' 'मोक्ष' या चुम्बकं साला: कल्पनाया शिशमहलय् सोह्म ला म्वा:ह्मला धाये मछिक दथुया अवस्थाय् तंत:गु दु । उकिं छि जि थिमिगु दशा फाला वंकेत छुगुं संसारया कल्पना याये मा:गु मखना बरु सर्ज्यान्त वुगु संसारय् लित हया: मनूया नामय् द:ा च्वंगु हाक: हुये मा:गु दु ।

–आणविक शस्त्रास्त्रय् प्रतिवन्ध तयेत विश्वव्यापी आन्दोलन ता:लायेवं छिगु नांया ल्यूने घानाच्वंगु 'अणु' नं शायद छि छ्यले मदयेफु । उबनय् छि छु याना दी ?

◆अवश्य ख:–आन्दोलन जुया च्वंगु दु, तर भ्वँतय् भ्वँतय् जक । आणविक शस्त्रास्त्रय् प्रतिवन्ध तयेत सना-जूपिं स्वयम हे आणविक शस्त्रास्त्रया बोम्सित व दैद्यत ख: । थ:गु आगं सुचुका: कंकिया आगं क्वथाया क्वँय् प्वा: ह्वतं स्व: जूपिं थुपिं आगंखुंत ख: । उकिं थ्व आन्दोलन ता:लाइ धका: छि ह्मगसया ह्मगसय् खंकेगु नं छुं सन्धि

याःगुलि धुंतसें आः ला नं मखुत धायेगु जक खः । बरु जिगु नांया ल्यूने धानाच्वंगु 'अणु' छितः ल्वः वनाः जक थथे धयादियागु ला मखुला ?, ल्वः वंनापुसे च्वंसा छि नं छ्यला दिसँ, पासापिन्त नं छ्ययेका दिसँ । छाय्कि प्रत्येक मनू छकू 'अणु' जक खः ।

–मनूया जीवनय् गुगुं नं घटना सिलसिला मिलय् याये मानि धकाः पिया मच्वं । उकिं जिमिसं नं सिलसिलाया खँ छखे तयाः न्यनाच्वना – छिकपिनि क्वथाया जीवनय् छिगु ख्यालःया गुलित प्रभाव लाःगु दु, छि [चायेका दियागु दुला ?

◆छि जीवनया घटनात छसीकथं वैमखु धै दिल । तर ह्नाय् तर्पुपि, स्ये निपुंपि, मिखा हिलीपि, म्हुतु पिचुंपि, नुगः वंचूंपि भी नयेता वा नेता धाःपिसं धाःसा जनमत सिमधयेक पित्याःसां नये धाये मतेनि, स्याःसां आय्या धाये मतेनि, आसेनि धाल । तर जिं स्वये–जीवनया घटनात सिलसिला महनीगु खःसां थलाःक्वलः माथं वंके धुनेब थुकथंया कथं महंगु जीवन स्वानाच्वने माली मखु । छि क्वथाया जीवनया खँ न्यनाः जिमिगु आगं खँ ल्ह्वकेत स्वया दिल । क्वथाया जीवन याकःचियागु यकःतिगु मखु उकिं जिमि वैके न्यागयां न्यना–छु धया ब्छय माली थें ? धंब्छ-या दिसँ रे खःखःगु । छु न्याना च्वने माःगु दुला धायेव तिनि वैगु हे सासलं जि थौं चि मन्त सिं मन्त धाःसां खःला मखुला याना दीह्म छि जितः छु ल्याःचाः यानाः जीवन बिके त्यना ? तं क्यँ क्यं न्हास्व तं वयंसां नं फुक्क बेंकय् तयाः तं हे पचेयाना नेह्म छितः गुलि 'तांति ग्वःजा' याये । उलि धायेवं जि चाल–जिमि क्वथाया जीवनय् जिगु ख्यालःया प्रभाव मलाःसा जीवनय् फाकुगु हल्वावेत जुइ । अथे हे ख्यालकय् क्वथा जीवनया प्रभाव मलाःसा ख्यालः वर्षाया क्वाःलः जुइ ।

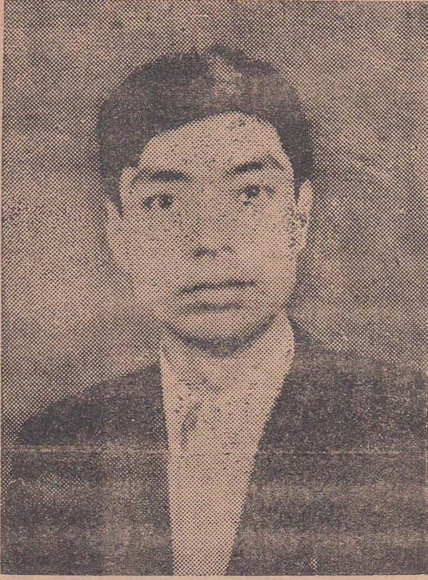
–छि ख्यालः हे छाय् च्वया दियागु ? छि ख्यालः च्वया दीमते छन्हु छितः वारन्ट वयेफु । थुकिया लिसः ?

◆बाखनं, चिनाखं चो मफुपिं जन्दु जन्दु जन्तुतय्त थ्व ख्यालकं अःपुक चिना तयेफुगु गुण दयाः हे जिं ख्यालः च्वयागु खः । ख्यालः च्वये मफयाः छु ल्वःतये छु ल्वःतये जुयाच्वंह्म जितः छि 'ख्यालः च्वया दीमते' धाःगु छिगु खं नुगः हे सिचुका बिल, छितः धन्यवाद । आवंलि ख्यालः च्वये मखुत । तर च्वलकि वारेन्ट वये फु धकाः ख्याच्वः बिया धुगुलि वारेन्ट वैगु खःसाला मच्वसे मजिल । छाय्कि जनताया ग्वाचं व आग्सां करेन्ट पिह्नां वयेकेत 'वारेन्ट' मदयेक मगाः ।

–छि श्रीकृष्णयात बालाक ह्मस्यूपिसं छितः मदनकृष्णया दाजु धकाः ह्मसीकाच्वंगु दु । उज्वःपिन्त छिगु परिचय बिया बी दःसा ज्यू ।

◆जितः मदनकृष्णया दाजु जक मखु भाजु हे धाःसां जि तंचायेथाय् मदु । छायकि थ्व खँ ह्मस्यूपिन्सं धाःगु खः । धात्थेंला श्रीकृष्ण व मदनकृष्ण दाजु किजा हे खः– छगू हे क्षेत्रया सद्दे दाजु किजा । तर छखा छेँया दाजु किजाया खँ मिलय् मजुयाः गह्रः मिलय् मजूपिं थें ब्यागलं च्वने मालाच्वन, थुकी जितः तसकं नुगः च्यतु । जितः ह्म मस्यूपिन्त धैबिया दिसँ–श्रीकृष्ण मात्र श्रीकृष्ण खः । थुली लुमदंपिन्त छगू परिचय गोष्ठि न्यायेके त्यंगु खँ नं कना बिया दिसँ ।

–लिसेँ छिगु शिक्षा दिक्षा, लजगाः लगानी, आय व्यय, लक्ष उद्देश्य नीति बिचार, दर्शन सिद्धान्त, योजना आयोजना बारे संक्षेपं कना दीसा छिगु ख्यालः स्वइपिं व ब्वसिपिन्त ख्यालः बांलाक थुइकेत ग्वहालि जुइ ताया । थुकी छि कना दीगु खँ 'अतिगोप्य तयेमाःसा अथे तयेत जिमिसं वचं बीफु ।

भाजु श्रीकृष्ण 'अणु'

◆छिगु न्ह्यसः ताहाये ताहा, उकिं लिसः चीहाके । ख्यालः स्वइपिं व ब्वनीपिन्त ख्यालः बांलाक थुइकेबीत 'ख्याल' कं हे ग्वहालि जुइगु ताया । थ्व हे खँ 'अतिगोप्य' तया दिसँ ।

–छह्म मनू नये मखनाः ल्वगि जुयाः, वासः याये मफयाः तच्वः ज्वयाः सीत्यंबलय् प्राण त्वःते न्ह्यः छकः इतिइति ह्निल हँ । वयाके छाय् ह्निलागु धकाः न्यनं "श्रीकृष्ण अणुया ख्यालः स्वयागु लुमंसे वया ह्निलागु" धकाः धाल हँ । थ्व खँ खइला ? खःसा छिगु गुगु ख्यालः लुमंकाः व न्ह्यूगु जुइ ? व न्ह्यूगुली छि लुदंला ?

◆'हँ' 'हँ' या खँ खइ वा मखइ जितः धाये थाकुल । खःसा व मनुखं इलय् हे बुद्धि चायेकाः ह्निउगु खत। छाय्धाःसा म्वानाच्वःछि ह्निले त्वःमनाच्वंगु भसंग लुमंकाः प्राण त्वःते न्ह्यः छकः इतिइति मह्निउगु जूसा ह्निलाया अनुभव हे मदैगु । उकिं वय्कः न्ह्यूगुली जि तसकं लुदं । त्यं दनि 'जिगु ख्यालः स्वयागु लुमनाः ह्नि-उगु खँ' थ्व खँ नं मखइ धकाः धाये थाकु । मनूत अद-भूतपिं दु । गुम्हं ख्यालः स्वये मलावं ह्निलीपिं, गुम्हं ख्यालः स्वस्वं ह्निलीपिं, गुम्हं ख्यालः स्वयाः त्याहां ववं ह्निलीपिं, गुह्म हानं छेँ थ्यंकाः फलातं ख्यालः गय्च्वं धकाः न्यनकितिनि ह्निलीपिं । उकी मध्ये वय्कः छह्म ख्यालः स्वयाः नं ह्निले त्वःमनाच्वंह्म वा ह्निलेत फुर्सत मदया च्वंह्म जुइमाः । अले प्राण त्वःते न्ह्यः छक्वलं ह्निले माःगुलिं यानाः वयकः छगू हे जक ख्यालः लुमंकाःन्ह्यूगु अवश्य नं खइ मखु । बरु निगू प्यंगू ख्यालःया टुक्रा टाक्रात छकलं लुमंकाः ह्निउगु जुइमाः ।

–भीगु भाषाय् ख्यालः साहित्यया विकासया निंतिं छिगु छुं सुभाव दुला थें ?

◆ख्यालः साहित्यया विकास यायेत स्वकुमि भाजु मय्जुपिन्त ध्यबा धाक्व धाक्व इनाः क्यनेगु यायेमाः । ख्यालः च्वैपिं, ख्यालःया दबू ग्वैपिसं छेँ बुँ मियाः ख्यालः यात माःगु खर्च यायेमाः । थ्व थथे जुल धाःसा ख्यालःया विकासय् रकेटया गति वै । ख्यालः विकासया सीमा य्यनी । अज्ज तच्वःगु विकास यायेगु खःसाला थौं कन्हेया बरिष्ट नेता धाःपिन्त नं ख्यालःया पात्र यायेमाः ।

–छि मेपिनिगु ख्यालःयात गुकथं स्वया दिया ? मेपिं मध्येय् सुया गुगु ख्यालः छितः दकय् बांलाः ताल ?

◆गुगुं नं ख्यालःयात छह्म साधारणह्म स्वकुमि था ख्वंमि जुयाः बुग्ययेक स्वयेगु जिगु बानि खः । बांलाःसां बांमलाःसां ख्यालः पूवंक स्वयेगु जिके धैर्य दु । जिं स्वयागु ख्यालकय् रामशेखरया 'अस्पतालया जा' दकलय् बांलाः ताल ।

–ह्नीकेत, न्ह्याइपुकेत जक ख्यालः मखु धाइ । थ्व खँय् छिगु छु बिचाः दु ? छिगु ख्यालः स्वयाः सुं ह्निला मबिल धाःसा छितः छु असर लाइ ?

(४ पेजया ल्यं)

◆ ह्लीकेत व न्ह्याइपुकेत जक ख्याल: मखु, निश्चय नं मखु । ह्लीकेगु न्ह्याइपुकेगुया नाप नापं ह्लिला ह्लिला: तं चये बीगु छतांबेस दयेमा: । जिगु ख्याल: स्वया: सुं मह्लिलो धँगुला जित: शंका मरु । बरु सुं ह्लिला मबिल धा:सा व ख्याल: स्वये धुंका लँय् ववं ह्लिलीह्म वा छेँ थ्यंका: कलातं न्यंका: तिनि ह्लिलीह्म वा प्राण त्व:ते त्ययेका:तिनि ह्लिलीह्म जुइ धका: जि बिचा: याये । धात्थें ह्लि हे मह्लिल धा:सा वं जिगु ख्याल: स्वयाच्वंगु मखसे मेगु हे ख्याल: मखुगु छुं स्वयाच्वंगु जुइमा: ।

–"झी" या ब्वमिपिन्त छिगु मधासे मगा:गु छुं खँ दुसा धया दीसा ज्यू, जिमिसं थ्यंका बी ।

◆'झी' या ब्वमिपिन्त 'झी' पत्रिका इलय्ब्यलय् मथ्यंगु 'झी' या ब्वमिपिनि दथ्वी हुइना बुइना दु । उकिं छि जिगु खँ 'झी' या ब्वमिपिन्थाय् थ्यंका बिइगु खँय् जि पत्या: मजुया । अथेनं छि 'झी' पत्रिकाथिया: पा: फयेका दीगु ख:सा छता खँ नार्यखि च्वयका बिया दिसँ – 'झी या ब्वमि भाजु मय्जुपि ! थ्व थ्व थ्व झीया व्यवस्थापक गुह्मस्यां झीया ग्राहक ल्हापं तकं इलय इलय का: मव: ब्वमि भाजु मय्जुपिन्त साहुं क्यंका च्वंगुलो सर्वोच्च अदालतय् नालीस तया दिसँ ।'

भाजु सूर्यबहादुर पिवा:या

'बुन्हिम्ह ल्यासे'

गुंपुह्लिया न्ह्यइपुगु लसताय्

पिहां वा:गु दु

ह्लय्मो पाँय्मो देन्ना तया:

स्वया दिसँ

स्व: वायेगु थाय्

ह्व:पा चुथि; असं, ये ।

नेपाल भाषाया अदालत

'नेवारी' धा:गुया विरूध्द जूगु मुद्दाया रिपोर्ट

न्यायाधीश– माणिकलालजु छि वंगु श्रावण १६ गते बुधवार खुनु तिनिख्य:या चकं दबुली नेपाल भाषायात 'नेवारि' धयादिल । छित: मां भाय्या द्रोही कथं छाय् सजाय याये मज्यूगु ?

अभियुक्त– जि नेपाल भाषायात नेवारि धयागु ख: । तर म्हुतुं न्ह्यागु धा:सां जि लेख च्वयाबलय् न्ह्याबलें न्ह्याथासं नेपाल भाषा हे च्वया वयागु दु । उकिं जि "नेपाल भाषा" हे धायेमा: धइगु सिद्धान्तयात त्व:तागु मखु । उबलय् तिनिख्य:या विशेष स्थितियात ध्यानय् तया: जक जि 'नेवारि' धयागु ख:, वास्तवय् उकिया अर्थ नेपाल भाषा हे ख: छाय्धा:सा महीपिसं नेपाल भाषायात हे 'नेवारी' धाइगु ख: । उकिं जित: थ्व खँय् कारवाइ मजूसा ज्यू ।

न्यायाधीश– प्रेमबहादुरजु छि उगु सभाय् नेपाल भाषायात नेवारि धायेका: छु स्वया च्वना दिया ?

प्रेमबहादुर– उकिया विरोधय् जि उगु सभा क्वचाये साथं हे सभापतिया पदं राजीनामा बिया वयागु दु ।

न्यायाधीश– दुर्गालालजु, छि नं उगु सभाय् उपस्थित जुयादीगु थन रेकर्ड दु, छि छाय् दना: विरोध याना मदियागु ?

दुर्गालाल– जि विरोध जक मखु, नुगलं नुगलं विद्रोह तकं यानागु दु । तर उकियात सुनानं खंका मख्यूगु जक ख: ।

न्यायाधीश– पद्मरत्नजु, छि उगु आमसभाया रिपोर्ट ताहाकयेक यानादीगु दु तर माणिकलालजुं नेपाल

भाषायात 'नेवारी' धाःगु खँया रिपोर्ट जनतायात ब्यूगु मदु, उकिया विरोधय् सम्पादकिय च्वया दीगु नं मदु ।

पद्मरत्न– जि उकिया विरोधय् च्छ्या हःगु "सम्पादकयात पौ" गथे वल अथे हे पिकया बियागु दु ।

न्यायाधीश– नातिबज्र, छि नं उगु आमसभाय् दी ला ?

नातिबज्र– दी ।

न्यायाधीश– छि छु स्वया च्वना दियालय् ?

नातिबज्र– जि ला ? जि माणिक दाइया म्हुतुइ स्वालां स्वया च्वना ।

न्यायाधीश– छि छाय् छसः हे विरोधया सः तया मदियागुलय् ?

नातिबज्र– विरोध यायेत म्हुतु उलिउलि ला संगु खः तर उबलय् छु ज् छु जू सः हे थाहां मवल धयां । लिपा विरोध याये तिनि जि ।

न्यायाधीश– फत्तेबहादुरजु, मेपिसं विरोध मयाःसां छि ला विरोध याये माःनि ।

फत्तेबहादुर– जि गथे विरोध यायेगु ? जि ला विरोध हे याये मछि । हानं जि जंक्व त्ययेधुंकूह्म, विरोध ला थ्व त्याय्ह्मतसें धकाः याये माःगु ।

न्यायाधीश– मदनकृष्णजु, छि अन छु याना च्वना दियालय् उबलय् ?

मदनकृष्ण– जितः ला नेवारि धायेसाथं हे पालिनिसें तं पिहां वल । तर उबलय् पालि चुया च्वनागु मजुसे प्यनं पयतुना च्वनागु जूगुलिं तं दना वये मफुत । हानं हापु चूलाकेगु ज्या नं दनिगु सुम्क चिमालय् वना च्छ्या ।

न्यायाधीश– भृगुरामजी, छि लय् छि, म्ये हाली बलय् धाःसा ततःसलं हालेसः उबलय् हाले मसःगुला गय् ?

भृगुराम– मसः छिगु । लय् सूर व ताल मदयेकं छु हे हाले मसः छिगु । दुर्गालालं म्ये च्वलकि हाले नि, हालेगु नापं गन वनी ।

न्यायाधीश– रोहिणीबहादुर कायस्थजु, छि नं दोषी खः, छितः नं सजाय जुइ ।

रोहिणीबहादुर– जितः छाय् सजाय,यलय् जूगु आमसभाला मखुनि व, येँय् जूगु आमसभाय् न्ह्यागु हे जूसां जितः छु मतलब । जि सजाय काइ मखु ।

न्यायाधीश– नेपाल भाषा नेपाल भाषा हाला जूह्म छह्म छि नं ला खः नि, छितः नं थ्व मुद्दाय् सरासर सजाय जुई ।

रोहिणीबहादुर– अहं जि थ्व खँय् सजाय फइ हे मखु । जि धाये धुनकि धाये धुन का । नेपाल भाषाया सेवा नं यायेगु हानं सजाय् नं फयेगु ? गुज्वःगु न्याय थ्वः । थ्व जुइ हे फइ मखु । येँय् जूगु सभाय् न्ह्याह्मस्यां न्ह्यागु हे धारे, जिला यलय् वने त्यल ।

न्यायाधीश– अय्सा छि येँय् गुबलें हे दुहां वये दइ मखु । वागमती तां पुलाः थुखे पलाः हे तये दइ मखु । येँय् वये हे दइमखु ।

रोहिणीबहादुर– वये दइ मखुसा दइ मखुका । मांच्वः वये जि नं । जि धालकि धालका ।

न्यायाधीश– रमापतिराज मर्शा !

रमापतिराज– हजूर, जि थन बिज्याना ।

न्यायाधीश– छिगु छुं धायेगु दु लाकि ?

रमापति– माःछि माःछि धायेगु दः । थुको जिगु नं विरोध दः ।

न्यायाधीश– छिगु विरोध गन दु ?

रमापति– जिगु नुगः चुइ दः, जिगु ह्मसपताय् दः, जिगु मिखाय् दः, जिगु ह्मासय्, ह्मायपनय् फुकसनं माःछि माःछि दः ।

जिमिगु माग पुरा जुइमा

च्वःह्मः सु तुलाधर ?

थाय् छगू त्वाःया छगू दबू ।

ई : तिन्हिनय्

थ्वं क उलेवं– फिनिदं निसें फिन्यादं तक दुगु छपुचः मस्त ह्मिताच्वनी । उकी मध्ये दकय् तःधिकःह्म मचां सकसितं सःताः थःपाखे ध्यान साला काइ ।

राम– थन स्व थन स्व थन स्व । जिके खंला ई (फुक मस्त वनाः ह्वारर स्वः वनी)

हरि– उं बेलून का आम । जिमिथाय् छेँय् नं दु ।

शंकर– खः खः जिमिथाय् छेँय् नं दु । आम पुइमज्यूगु बेलून छु यायेत ?

हरि– क, छाय् पुइमज्यू थ्व, फन पुइ ज्यू, गथाय् ग्वः जुइ स्यूला थ्व ! (ह्लाः भाय् याना:) यां थथाय् ग्वः जुइका थ्व पुइबलय् ।

शंकर– बाजी तयेका, पुइमज्यू का आम ।

हरि– का बाजी तलका, गुलि गुलि बाजी ?

शंकर– धाक्व धाक्व बाजी । जिमि मां नं ला पुइ मज्यू धकाः न्ह्याबलें लाका काइगु । मेगु बेलून न्यानाः पूहुँ धकाः ध्यबा बी गु ।

कृष्ण– खः धयां जिमि बाः नं नं पुइ मज्यू धकाः ब्वः बियाः लाका काइगु धयां ।

हरि– जिं ग्वःकः ला पुया स्वये धुन । जिमि मांपिसं मखंक पुयाच्वनेगु जिं ला !

वसन्त– गन न्यायेगु दु आमज्यःगु बेलून । जिं गनं नं मियातःगु मखं । आः ध्यबा लुल कि जि नं आमज्यःगु बेलून छगः न्याये मास्ति वः ।

हरि– गनं नं न्यायेगु दइमखु । जिमिथाय् ला न्ह्याबलें क्वथाय् जक लुया वइगु ।

राजेन्द्र– छकः पुया स्वःसा । गथाय् ग्वः जू छकः स्वये ।

हरि– सय् जिं पुया बी ।

राम– स्वाःल स्वाःल, जिं हे पुया क्वने । (पुइत्यनी बलय् त्वाःया छह्म तःधिकः ह्म मनुखं खनी)

बाबुराजा– बदमासत, स्वाःमदुगु सनाच्वनी । हुचि, गन कया हयागु आम (लाका काइ) हुँ बिसि हुँ । स्कूलय् भ्राखः ब्वं वने स्वाः ··· बदमासत । आः हानं छकः हुचि, थुज्वःगु······छिमिगु ह्लाः त्वाथला बी । (वनी) (पलख लिपा)

राम– थ्व बाउराः दाइचां कोत न्ह्याबलें ख्या जक

न्यायाधीश– छि उकियात छाय् पिकया मदियागु लय्।

रमापति– ह्म ह्मंछि हे दर्सेलि जिं उकियात हानं स्येँ स्वं ल्ह्वयाः पिकया च्वने माःगु मदः । हानं जि उबलय् तिनिख्यलय् द नं मदः ।

न्यायाधीश– अय्सा छिं थन वयान नं बी मदु । छि स्वप थ्यंक वायेमानि कासँ ।

रमापति– जि थ्व मुद्दाया फैसला न्यनेत माःरि माःरि उत्सुक ।

न्यायाधीश– थुकिया फैसला कह्लय् हे जुइ । कह्लय् कासँ ।

रमापति– कह्लय् ला सापारु, सायाः व्छइपिन्थाय् पूजा वने माः जि ।

न्यायाधीश– अय्सां कह्लय् हे जुइ । फैसला न्यने यःसा पूजा त्वःताः सां कासँ । □

ख्याइगु । की फुकं जाना: दाये मफइला वइत । करपिनिगु बेलून लाका कया: वया काय्‌यात बी यंकीगु जुइका ।

कृष्ण– बाउरा: दाइचिया काय्‌ला मद् । वं हे पुइगु जुइका ।

हरि– जि पुया बी धयां मज्यू । जिके जूसा वं लाका हे काये फइ मखु । वं न्ह्याये मदयेक बिसि वना बी का जि ।

जनक–जिगु तास छ्जु नं लाका का:गु दु वं क्रिकां वंगु तास । उखुनु स्वन्तिबलय् चुकय् ह्मिताच्वंगु वहे तास ला ख:नि । अमेरिकन तास व ।

धर्मेन्द्र– उखुनु जिंपि निह्म (खला कान्छा) खोपि ह्मिता च्वनाबलय् नं ध्यबा फुकं लाका यंकूगु । स्वमोलं मयाक दु ।

कृष्ण– जिगु चुरोट हे ग्व:पु लाका काये धुंकल वं । हुत मस्तसें नं चुरोट त्वने ज्यू ला धका: लाका कया: थह्मं का त्वंगु ।

हरि– लूता: द्वं लुता: द्वं व । थ्व त्वालय् व छह्म दतले की छुं हे याये दइ मखु ।

शंकर– त्वा: यापिं फुकय्‌सित ख्याना त:गु दुनि वं ।

कृष्ण– न्ह्याबलें त्वालय् दु व ह्मनं । जागीर जिगिर न: वने म्वा:, अले छुं ज्या मन्त की मस्तय्‌गु लुटय् या: वल का छु । न्ह्यागुं सितिकं ला: का वंत ।

राम– वया गुबलें तरकारी हे न्याये मालो मखु छु । ज्यापुतय्‌के लाका हइगु ला ख:नि । थन छाय् पस: तइगु धालकि ला ज्यापुतसें तरकारीयागु ध्यबा हुचि हे धाये छालो मखु ।

जनक– वया ब्याहा या:गु हे सितिकं ब्याहा या:गु । छिञ्छा: नं खर्च मया: । वं सुया कला: मस्यु उरय् याना ह:गु हं ।

राम– आ: ब्याहा हे सितिकं लाकूम्हेस्यां मेगु छु सितिकं मलाकी । जिमि बा:या ब्याहा: या:बलय् न्येदो दां ला भ्वय् नकेत जक खर्च जूगु हं । लँस्व: वंपि हे ह्मय्‌स:त्या दु हं ।

जनक– हं हं, छं खंगु ख:ला ।

राम– खं स्यूला । जि नं लँस्व: ब्वना यंकागु धा:गु स्यूला जिमि बा:नं ।

कृष्ण– अबुया ब्याहा बलय् ला लँ स्व: वनीह्म का, अय्‌सा छिमि ब:या काय् हे मखुका छु ।

राम– जिमि बा:या काय् मखुसा छिमि बा:या काय् ला लय् जि । करपिनि ब्याहा: बलय् ला लँस्व: वनी, थ:गु अबुया ब्याहाबलय् लँस्व: मवनीला ।

कृष्ण– छे छे अबुया ब्या: बलय् ला लँस्व: वनीह्म ।

राम– छु वने मज्यू धका: च्वनागु ला ।

कृष्ण– मज्यू ।

राम– छाय् मज्यू ।

कृष्ण– मज्यू का ।

धर्मेन्द्र– जि ला वनेगु भाइ । अबुया ब्या: बलय् हे लँस्व: मवंसा सुया ब्या: बलय् लँ स्व: वनेगु लय् !

हरि– धर्मेन्द्रयां धा:गु नं ख:गु खँ । थ:हे सद्दे अबुया ब्या: बलय् नं काय्‌पिं मथ्या: धइगु दइला । लँस्व: नं वने दयेमा: भ्वय् नं नये दयेमा: ।

जनक– मालां छु याये । ग्वसा कीत आ:तक अबुया ब्याहा हे सीके ब्यूगु मखु । की अबुपिसं न्ह्याबलें कीसं मसीक ब्याहा याइगु । छं स्यूला छिमि अबुया ब्याहा या:गु ?

हरि– मस्यू ।

जनक– (छह्म छह्मसित) छं स्यू ला, छं स्यूला छं स्यूला ... ।

फुकं– मस्यू ।

जनक– उकिला धइगु ।

हरि– थ्व ला तःधंगु अन्याय खः नि, थ्व ला मज्यू नि ।

धर्मेन्द्र– अं–––

कृष्ण– व्छालुक बछि लँ

जनक– हाले मते··· थन गज्यःगु खँ जुयाच्वन स्यूगु मखु, ख्याः यानाच्वनी ।

धर्मेन्द्र– क्वीला मथ्याःपि कार्यपि थें धकाः जुल ।

शंकर– जु·······जु·······जुल । थ्व ला अन्याः हे खः ।

राम– आः छु यायेगु लय् क्वीसं ?

शंकर– जु···जु··· जुलुस पिकायेगु मजीला ।

हरि– ज्वना यंकीका जुलुस पिकाल कि । अबुया ब्याहा स्वये धातलें पुलिसया ब्याहा स्वये माली का । ज्वना मयंकी हे मखु । लंगुरबुर्जा ह्नितल धकाः ला ज्वने छाःपिसं, मखुला, जुलुस वलकि मज्वनीला ।

धर्मेन्द्र– ज्वं सा ज्वन का ।

कृष्ण– ज्वंसा ज्वनका का क्वीसं नं जुलुस पिकायेगु । पुष १ गते खंला गन गन गामय् च्वंपिला थन थ्यंक जुलुस वः धासेंलि भी जक जुलुस वने मज्यूला ।

राम– इमित ला ध्यबा बियाः हःगु का । अथें वइला नत्र इपि । मोटरय् तयाः मुंका हःगु का इमित, छं छु स्यू ।

कृष्ण– जि नं स्यू छं जक छु स्यू । जिमि बाःयात जुलुसय् मवलकि जागीर खोसय् याइ धाःगुनि । उकि ला ह्नाःसां न्ह्याःसां वनीगु नि ।

शंकर– उकि ला धइगु ह्नाःसां ह्नाःसां ला जु·······जु··· जुलुस वनी धासेंलि, क्वी जु···जु··· जुलुस वने मज्यूला !

जनक– ज्यू ज्यू का जुलुस हे वनेगु क्वी नं ।

राम– जुलुस वनेत हाले नं माः, स्यूला छं । छु धकाः हालेगु लय् क्वी ?

शंकर– क्वीगु माग पुरा जुइमाः धायेगु का ।

हरि– क्वीगु माग छु धायेगु लय् ?

जनक– क्वीगु माग जि दयेका बी का । छह्नस्यां च्व का ।

धर्मेन्द्र– जि च्वय् जि च्वय् का धया ह्चि । (चुरोट बट्टाया भ्वं माला ह्याः सिसाकलम ह्निचां पिकाइ) का बुलुहुँ धया ह्चि ।

जनक– का ह्नापालाक च्व- अबुया ब्याहलय् जन्तुत वने दयेमाः ।

हरि- माजल मजिल । क्वी जन्तु मखुनि अथे धायेत । लंस्वः वने दयेमाः धायेगु का । का च्व जि धया बी- अबुया ब्याः बलय् लंस्वः वने दयेमाः ।

जिमिगु माग पुरा जुइमाः ।

जनक- आः मेगु च्व क्वथाय् च्वंगु बेलून पुइ दयेमाः ।

धर्मेन्द्र- आसे आसे··· (च्वं च्वं) पुइ दयेमाः । का जिल ।

जनक- बाबुराः दाइचा मुर्दावाद ।

धर्मेन्द्र- (च्वच्वं) मुर्दावाद । हानं मेगु धया ह्चिका ।

जनक- मेगु छु । उलि हे ला खःनि ।

फुकं– मगाःनि मगाःनि मेगु नं च्वये मानि ।

जनक- जिके ला मेगु मवल । उखुनु इस्कूलय् छु छु माग तःगु व फुकं तया बी कि मखुसा ।

राम– इस्कूलयागु इस्कूलय् हे जुल का । थन ला त्वालय् यागु माग जक च्वयेगु का ।

धर्मेन्द्र- जि के छगू वल, च्वये ला जि ।

फुकं- च्व च्व का ।

धर्मेन्द्र- अं···

कृष्ण- व्छालुक बछि स्वँ ।

धर्मेन्द्र- स्व न्ह्याबलें अथें धयाच्वनी खःला छं, जि नं धया बी अले ।

राम- म्वाःल म्वाःल सुम्क च्वँ, माग हे च्वये मगाःनि ल्वाना च्वनी । धर्मेन्द्रचा म्वाःल च्व ।

धर्मेन्द्र- अं……

कृष्ण- व्छाल……

धर्मेन्द्र- अज खःला ?

कृष्ण- मखु मखु, च्व का ।

धर्मेन्द्र- (च्वया यंकी) लँय् फूटबल ह्मिते दयेमाः ।

फुक– ज्यू ज्यू । लँय् फूटबल ह्मिते दयेमाः । धमाधम च्व धमाधम ।

धर्मेन्द्र- धया हच्चिरे का, छु छु च्वयेगु ।

कृष्ण- छगू जि धाये लंगुरबुर्जा ह्मितेबलय् ज्वने दइमखु ।

फुकं– जिमिगु माग पुरा जुइमाः ।

धर्मेन्द्र- (च्वच्वं) हाले मते रे जि च्वहे ला मच्वयानि । लंगुर……बुर्जा… ह्मितेबलय् ज्वने दइमखु । मखुला ।

शंकर- खः खः । ज्वने दइमखु । मखुसा सोल्टी ह्मितूपिन्त नं ज्वने माः ।

धर्मेन्द्र- का मेगु ? (फुकं बिचाः यानाच्वनी)

राजेन्द्र- मस्तय्त पाकेट खर्च ह्लि ह्मिर्का दये हे माः ।

फुकं- बांलाः बांलाः । पाकेट खर्च ह्लि ह्मिर्का दये हे माः । दये हे माः ।

धर्मेन्द्र- दये हे माः छकः जक च्वयेगु लाकि निकः च्वयेगु ?

फुकं- ह्मिकः च्वयेगु ह्मिकः ।

धर्मेन्द्र- का च्वल का । छकः, निकः स्वकः… । आः गात ला ।

राजेन्द्र- मगाःनि मगाःनि बौह्लयगू खाके माः ।

धर्मेन्द्र- धया हच्चिसा ।

राजेन्द्र- इस्कूलय् ह्लि ह्लि बिदा जुइमाः ।

शंकर- खः खः इस्कूलय् ह्लिह्लि बिदा जुइमाः । (धर्मेन्द्रं च्वये त्यनीबलय्)

राम- मजिल मजिल थ्व ला मजिल ।

राजेन्द्र- छाय् मजिल ? मांपि बाःपि बाज्यापि बजेपि सुं हे इस्कूलय् वने म्वाः ल्वी जक वनीला ? ल्वी नं वनी मखु । उखुनु स्कूलय् भाषण याः वःम्ह्रेस्यां धाःगु मताःला, फुकं बराबर जुइमाः । ल्वी नं मां बौ थें हे बराबर जुइमाः । च्व च्व थ्व नं च्वयेमाः ।

कृष्ण- मज्यू मज्यू । इस्कूलय् ब्वं मवनकि ल्वी फुकं ज्यापु जुइका ।

राजेन्द्र- ज्यापु जूसा छन ज्यू । काउले छथ्वाः मिलकि फिल्म छकः स्वः वनेत गाः । लतमांचिया गज्यःगु मोज मखंला । उखुनु तिनिख्यलय् भाषण न्यं मवनाला ! कम्युनिष्ट पार्टी वलकि किसानतय् सरकार वइ हँ ।

शंकर- अय्सा ज्यू का का । किसान एकता अमर जुइमा धायेगु ल्वीसं नं सरकार दयेकेगु । जि प्रधान मन्त्री जुइ, छिंपि फुक मन्त्री ।

राम- ना छ प्रधानमन्त्री जूसा का, ल्वी प्रधान मन्त्री जुइका ।

जनक- ल्वीगु माग पुरा जुइगु ला गन गन, प्रधानमन्त्री जुइगु खँय् नि ल्वाना च्वनेमाः ।

शंकर- ल्वीगु माग तुरुन्त पुरा जुइ । जु……जु……जुलुस नि पिकाये माःका ह्लापां ।

जनक- पिकासा नु जुलुस वने नु ।

शंकर- नु का वनेगु ला खःनि । जि जिमिगु माग धाये खला छिमिसं पुरा जुइमा धा ।

फुकं- का धालका नु ।

कृष्ण- पुलिस वलकि छु यायेगु लय् ?

शंकर- अप्पां कयेका व्छयेगु का ।

धर्मेन्द्र- मखु मखु गुच्चां कयेका व्छयेगु ।

शंकर- ज्यू ज्यू आम नं ज्यू । का छिपि तसकं हा न्हें ! (त्रुलुस न्ह्याइ)

शंकर- जिमिगु माग—

सकलें (तसलं) पुरा जुइमा।

शंकर- जिमिगु माग......

सकलें- (फन तसलं) पुरा जुइमा।

शंकर- अबुया ब्याः बलय्

सकलें- लँस्वः वने दयेमा,

शंकर- ववथाय् च्वंगु बेलून ···

सकलें- पुइ दयेमाः।

शंकर- बाबुराः दाइचा

सकलें- मुर्दाबाद

शंकर- पाकेट खर्च ···

सकलें- ह्लि फ्रिर्का दये हे माः, दयेहे माः दये हे माः दये हे माः......

शंकर- लँय् फूटबल

सकलें- ह्मिते दयेमाः।

शंकर- इस्कूलय् ह्लिह्लि

सकलें- विरा जुइमाः।

शंकर- (जोशं) इस्कूलय् ह्लि ह्लि......

सकलें- (तसलं) विरा जुइमाः।

शंकर- जिमिगु माग (ह्लाः ब्वयेके फक्व ब्वयेकाः, सः तसः थाये फक्व यानाः)

सकलें- पुरा जुइमाः (उलि हे जोश व तसलं)

शंकर- जिमिगु माग पुरा जुइमाः।

शंकर- (हानं जोशं) विद्यार्थी एकता··· (सुं हाली मखु।

कृष्ण- थ्व छाय् थ्व, थ्व हालेगु मखु।

शंकर- किसान एकता...... (फुकं सुम्क)

कृष्ण— थ्व नं हालेगु मखुनि। ह्लापलीक फ्वंगु माग निं पूरा जुइमाः

शंकर- जिमिगु माग ···

सकलें- पुरा जुइमाः। (थुबलय् हे बाबुराजा हानं खने दयेकः वइ, मस्त ह्वारर बिसिवनी, भचा वनाः दो, लिफः स्वइ)

राम- बाउराज दाइ......

सकलें- मुर्दावाद

(बाबुराजा न्ह्य चिलेत स्वइ, मस्त फन फन हाला हइ)

बाबुराजा- थन वाः, छिपि

मस्त- छ थन वारे

बाबुराजा- (तं पिकयाः बनेत स्वइ, मस्तसें थःथःगु म्हिचां गुच्चा लिकया कयेकाः हइ) छ्यं तछ्याना बी छिमिगु, वदमासत (धाधां हे गुच्चा छ्गलं थःगु हे छ्यनय् लाइ) आय्या··· ह्लातं छ्यनय् कसिक (तयातइ)

मस्त— वाउराः दाइ मुर्दाबाद

जिमिगु बेलून लित वयेमाः,

जिमिगु बेलून पुइ दयेमाः।

जिमिगु माग पुरा जुइमाः।

(बाबुराजा कायल जुयाः बुलुहुं लिहां वनी)

र्धाकि

ल्याय् म्ह पुचःया गुं गूगु प्रकाशन

सछिकू ख्यालिया छपुचः

भौयात धौ पासा

गुन्हुपुन्हिया लसताय् पिदन।

मू १।५०

व्यङ्ग्यात्मक वाखं

व छु खः!

– हरिशंकर परसाई

सुथय् वयागु मृत्यु जुल ।

व आइतवारकुन्हु विदाया दिनय् सित । वा वयाच्वंगु दु, तर व द्यः चक्कंकुन्हु सित । व सुथय् सित, अले जिमिसं तिंह्लिनया दुने सी मुइका । बहनी सीगु सा चंच्छि द्यने मखनीगु, लिस्सें मिस्त चंच्छि ख्वया च्वनेमालीगु खः । थ्व तकलीफ वं मब्यू । व हर्टफेल जुयाः छक्वलं सित । सुयातं वया सुसाःकुसाः यायेगु खास तकलीफ मजुल । शनिवारकुन्हु तलब कयाः काजक्रियाया खर्च त्वःताः व सित ।

व गुकथं म्वात उकथंहे सित ।

सन्ध्या इलय् वार्दलो च्वनाः जि वयाहे बारेय् बिचाः यानाच्वना । दथु दथुइ वया छेँपाखें वःगु ख्वःसः ताये दयाच्वन । दिपाः दिपाः कयाः ख्वयेगु यानाच्वन । बिचाः फयेत सुं वयेवं ख्वयेगु ज्यां पाः काइगु जुयाच्वन ।

कथंमहंगु यक्व यक्व खँत जितः लुमंसे वइ ।

जिगु वार्दलि वयागु स्वाहाने खनेदु । जि वयात स्वाहानें थहांक्वहां जुइगु खं । व तसकंहे नायिक पलाः छिनाः बुलुहुं बुलुहुं स्वाहानें थहांक्वहां जुयाच्वनी, थुकथं कि स्वाहानेय् न्याक्क न्हुइ थम्वाःलेमा, धक्का मलाये थमा । व थःगुहे छेँय् खुँ थें दुहांवनी । वं स्वाहानेंयाके माफी फ्वँफ्वं थथे धयाच्वंगु थें च्वं– 'माफ या, जि छं द्यःने पलाः छीमाः । तर थ्व जिगु विवशता खः । छेँय् ला जि वनेहे माः ।'

थाय् चोकू । स्वाहानेयाथाय् गुबलें गुबलें साइकलत दिकातइ । वं गुगुं साइकल चीकाः लँ छिकीमखु । म्वयेद्यानाः, फहिलाः, क्वछुछुं साइकलया दथुं व थुकथं पिहांवनी कि गुगुं साइकलयात थितकं थीमखु वं ।

जि वार्दलो च्वंच्वनकि वं नमस्ते याइ । बुलुहुं छपा ल्हाः बच्छि च्वय् ल्ह्वनाः अले सापहे चीसलं 'नमस्ते' धाइ । पूवंक 'नमस्ते' नं धाइमखु । वं ह्लापांगु त्वाथलय् पलाः छितकि जक जि वयागु ल्हाः क्वहांवंगु खनी अले सिर्फ······'ते' छगः तायेदइ । वं फुइके साथ निपां ल्हाः च्वय् ल्ह्वनाः पूवंक 'नमस्ते' धाइमखु । जितः थारा न्हुइकाः याकनं याकनं ल्हाः ल्ह्वंके मयः वया । वं जितः थुगु तकलीफं बचय् याइ । वया थ्व अभिवादन क्षमा याचना नापं जुइ । नमस्ते· I am sorry । गुबलें गुबलें जि न्हापां तसलं 'नमस्ते' यानाबिलकि (धयाबिलकि !) व थारान्हुइ । पलख स्थितियात थुइकाः हाकनं वहे बच्छि ल्हाः ल्ह्वनाः स्वाहानेंय् पलाः ततं '······स्ते' धाधां व थहांवनी ।

व जिनाप नं च्वं वः । खँल्हाबल्हाय् वं न्ह्याबलें न्ह्यागुं खँ न्यँ । वं सुयां बारेय् छुं बिचाः याहे मयाः (छुं धारणा हे मदयेकू)– बांलाःगु नं, बांमलाःगु नं । सुनानं– 'फलाना मनू तसकं स्वार्थी धाःसा वं तीसकं धाइ– 'सकलें स्वार्थी जुइ छि ।' सुनानं– 'व मनू तसकं मभिं' धाःसा वहे मभिंह्म मनूया सफाइ बीथें वं धाइ– 'सकलें हे मभिं छि ।'

अँ, व भुंजिया विषयया खँ लुमंसेवल । व जिनापसं

च्वंच्वंगु। भुंजित भुइँइँइँ हालाच्वन। जि अखबार न्याक्क न्याक्क संकाः भुंजि ख्यानाच्वना। जि धया– 'तसकं भुंजि दाल।' वं धाल– 'वा वयाच्वंगुलिं का।' जि खन, –वया न्हासय् निह्म भुंजि जुनाच्वन, तर वं ख्यानामछ्वः। ताउजायेकाः वं ल्हाः ल्ह्वन, अले तीसकं भुंजि ख्यानाछ्वत। वं भुंजियाके क्षमा याचना यानाः थथे धयाच्वंगुथें च्वं 'माफ या, छंत तकलीफ बीगु जिगु बिचाः मखु। तर छ जिगु न्हासय् जुनाच्वन। भतिचा उखेर ब्वयाहुँ। न्ह्याःसा हाकनं च्वंवा। ह्नाय् छंगुहे खः......'

हाकनं लुमंसे वल। छन्हु सन्ध्या इलय् मत (विजुली) सित। खिउँसे च्वन। जि मैनमत च्याकाः च्वंच्वना। व वयाः पयतुत। जि धया– 'मत सित।' वं धाल– 'खः छि, खिउँसे च्वन।' जि धया– 'जि ह्म सुख मदु। छि वर्मा साहेवया थासं फोन यानादिसँ। याकनं मत च्याइ।' वं धाल– 'च्याइ नि छि, सकसियासं खिउँ ला खःनि।' व मवं। भचालंकाः जि वयात हाकनं धयाबलय् वं वहे लिसः बिल– 'सकसियासं खिउँ ला खःनि छि।'

जि थुइके मफत, सकसियासं खिउँइवं वइथाय् गथे तुयिइ! थ्व गुकथंया सन्तोष खः? गुकथंया सहनशीलता खः?

थज्याःगुहे छुं उबलय् जुल गुबलय् साप वा वल। जिपिं पिहां जुइगु लँपुइ लः मुनाः ध्याचः जुल। तुति नं लं नं ध्याचः ध्याचः जुइगु। वं धाइ–'थन साप हे ध्याचः जुल। तसकं मंछि।' जि धया– 'अन ल्वहं व अप्पा छ्पानिपा तयेकोदिसँ।' वं धाल– 'छु याये, सकसितं मछि छि।'

गजबह्म मनू खः व। छुं कुतः मदु। छुं असन्तोष मदु। छुं प्रतिरोध मदु।

छन्हु व पिनें दुहांवयाः जिनापं पयतुत। धाल– 'जितः ला जःलाखःलाया (नापसं च्वंह्मसिया) खिचां न्यात छि।'

जि न्यना– 'गुथाय्लावक ?'

वं धाल– 'जि वयाच्वनाबलय् खिचां तिप्पा नकल। वं तुतो वांन्यात। सन्तोषया खँ थ्वहे कि वया वां तुती मथ्यू। तर वं धोती खुनाबिल। उछु स्वयादिसँ।'

जि धया– 'व खिचाया बारेय् यक्व बांमलाःगु खँ दु। छि 'पुलिसय् (थानाय्!) रिपोर्ट यानादिसँ।'

वया शान्तगु लिसः खः– 'रिपोर्ट यानाः छु यायेगु? न्ह्याह्म खिचां नं न्याः।'

खिचायात माफ यानाबिल।

जि धया– 'तर छिगु धोती ला गुत। छि खिचा थुवाःयात ध्यबा (हर्जाना) पुइकादिसँ।'

शान्तिपूर्वक वं धाल– 'न्ह्याह्मेसितं खिचां न्याः छि।'

छन्हु सन्ध्या इलय् वया म्ह्याय् लिबाक्कतक छेँय् दुहांमवः। वया मां दिक्क चायाच्वन। खिउँसे च्वँसेंलि कलाःह्मं वयात धाल– 'वयात माःहुँ। खिउँइ धुंकल। जमाना बांमलाः।'

वं धाल– 'जमाना ला सकसितं बांमलाः ताः।'

व जिनापहे च्वंच्वन।

भचालंकाः म्ह्याय्ह्म वल। जिं बिचाः याना, थ्वं वयात गनी (ब्वःबी)। व स्वाहाने गयाच्वंबलय् वं धाल– 'बेबी, छं तसकं हायेकल।'

हाकनं वयात च्वन कि भचा अप्वः जुल। अले धाल- 'न्ह्याह्म मस्तसें नं हायेकू।'

जितः लुमंसे वइ।

चुनाव जुयाच्वंगु। जिपिं निम्ह स्वम्ह जःलाखःलात च्वंच्वनागु। पार्टीत अले चुनावय् दंपिनि बारेय् खँ जुयाच्वन।

छम्हं धाल– 'थुगुसी ला जनता पार्टी त्याइ।'

(४७)

मेम्हं धाल– 'मखु जि स्वयेला हाकनं कांग्रेस हे त्याइ ।'

जि वयाके न्यना– 'छिगु छु बिचाः दु ?'

वं धाल– 'स्वयादिसँ, निम्ह ल्वातकि छम्ह त्याहे त्याइ ।'

छम्हं बः बियाः न्यन– 'तर छितः गुगु पार्टी यः ?'

वं धाल– 'थःत ला निगुलिं बांलाः ।'

जि न्यना– 'तर छि सुयात भोट बियादी ?'

व धाल– 'जि ला भोट हे ब्यू वनेमखु ।'

जि न्यना– 'छाय् ?'

वया लिसः खः– 'सकसियां भोट कुहे कुर्की । जिगु (भोट) छाय् माःगु दु !'

छम्ह जःलाखःलां धाल– 'अय्सा छिगु लागि न्ह्याम्ह सरकार वःसां ज्यू !'

वं धाल– 'खः न्ह्याम्हं सरकार उत्थेंहे जुइ ।'

थज्याःगु हे वया भावाभिव्यक्ति उबलय् पिज्वल गुबलय् महंगी–भत्ताया खँ कयाः कर्मचारीतय् दथुइ असन्तोष जुयाच्वन ।

जि धया– 'न्यना– सरकारं महंगी भत्ताया किस्ता मब्यू । छिकपिसं छुं याना मदिया ला ?'

वं धाल– 'बीम्ह ला सरकार खः छि । की ला काइपिं । गुबलय् सरकारं बी, उबलय् काये ।'

छुं ह्नि लिपा थुगु मागयात कयाः हडतालया घोषणा जुल ।

जि धया– 'कन्हय् छिथाय् हडताल जुइ । छि ला ज्याय् भाइमखु ।'

वं धाल- 'जि ला वने ।'

जि न्यना- 'छि हडताल याये मखुला ?'

वं धाल- 'सकसियां हडताल याहे याइ । जि छम्हेसियां मयायेवं छु स्यनी !'

व सुथय् सित ।

सी न्ह्यः वयाके भचा होस वल । मिखा कन । जवंखवं स्वत । नवात- 'छुं खँ मदु । सकलें सीमाः ।'

अले व धायेमँय् सित ।

वया बारेय् गुलिखेय् खँ लुमंसे वयाच्वन । गज्याःम्ह मनू व । गुबलें प्रतिरोध मयाः । गुगुं अस्वीकार मयाः । सी तकं म्हाः मधाः । गवं गुबलें दँतकं मदं । स्वात्यांचवंम्ह मनू । अज्याःम्ह मनू, गुम्हेसिया न्ह्यःने च्यानाच्वंगु मूस्याः यंकूसां सिनावनी ।

जिनाप जःलाखःलाया पासा छम्ह वयाः पयतूवल । वं सोम्हेसिया बारेय् खँ ल्हानाच्वन ।

वं धाल- 'भाई, अज्याःम्ह मनू लुइके थाकुइ । जि ला धाये- व सन्त खः । छिगु छु बिचाः ?'

जि छुं मधया ।

पासां धाल- 'सन्त हे खः व । वं सुयातं मस्यंकू (सुयागुं नोक्सान मयाः) ।

जि धया- 'सुयातं मस्यंकू, थुलि जुइवं मनू भिंम्ह जुइला ?'

पासां धाधां यन- 'वं सुयातं नुगलय् मस्याकू ।'

जि धया- 'सुयातं नुगलय् मस्याकू, थुकिं यानाः मनू भिंम्ह जुइला ?'

पासां न्यन- 'अय्सा छु खः ले व ?'

जि धया- 'छुं धाये मफु !'

वं न्यन- 'अय्सा छु खः व ?'

जि अय्सां छुं मधया । जि छुं क्वःछी मफइच्वन ।

व पासां न्यनां च्वन- 'धा रे, छु खः व ?'

जितः च्वन- जिगु तुती नायूगु चीजं थ्वत ।

जि तुति थाथा याना ।

दम्बि हुंथ्यंक वन ।

व पासां थ्व खनाः न्यन- 'छाय् छु खः ?'

जि धया- 'छुं मखु । दम्बि+ का ।'

(डा. महीप सिंहं सम्पादन यानादीगु 'श्रेष्ठ हिन्दी कहानियां १९७७' सफुलिं अनुदित)

- अनु. भूषणप्रसाद श्रेष्ठ

+ 'दम्बि' सिसा-सिजं मरुम्ह जीवात्मा खः । थन 'दम्बि' या लाक्षणिक अर्थ नपुंसक खः ।

संसारया श्रृष्टि–
छगू न्हूगु थिसिस

डा. काशीलाल तम्नोट

संसारया श्रृष्टिवारे थौंतक अनेक धर्म ग्रन्थय् न्ह्यथनातःगु खँ व वैज्ञानिक धाःपिसं अनुमान प्रमाणया आधारय् धाःगु खँ थःगु चितय् मल्वयाः थगुने जि व्यक्तिगत थःगुहे सर्वेयात छात्रवृति भाःपाः अनुसन्धान यानागु खः। उकिया लिच्वः थौं थ्याक्क दछि लिपा थ्व चिच्चाहाकःगु थिसिस कथं सकसियां न्ह्यःने फुइँकेसाथ तया च्वना। तसकं लिमलाः फमलाः यानागु जूर्गुलि थुकी छुं द्वं बिद्वं दःसा छथाय् मुंका तया दिसँ, जि छिकपिन्थाय् क्वथाय् क्वथाय् वयाः मुंकः वये।

आः स्वयादिसँ, थ्व संसारया धात्थें हे श्रृष्टि गुकथं जुल !

थिसिस

१. १. पृथ्वी गोल्लाः धयागु खँ शुरुं निसें सत्य मखु थ्व आः वया लिपा सत्य जू वःगु खः। थुकिया उदाहरण कथं सबूद प्रमाण माःसा मोमोचा पसलय् बनाः स्वः झाये फु। गथे धाःसां मोमोचा गोल्लाः खः तर श्रृष्टि जुसांनिसें हे गोल्लाःगु मखु। मोमोचा गोल्लाय् न्ह्यः बुँया चा पतिमति चिन। अनं व्छ सये न्ह्यः व्छमाया आकार वामा थें ताहा जुल। व्छ सल। व्छ नं गोमलानि ग्वाराजक चिन। व व्छयात क्यलाः छुचुं दयेकूबलय् चुंचुं जुल। छुचुनय् लः ल्वाकछ्यानाः ह्लापां लः बछि छुचुं वछि जुल। अनं छूचुं ह्ला ह्लां यंकूबलय् थ्व न्ह्यागु नं आकार काये फइगु जुल। थ्व संक्रमण कालय् मोमोचिया भविष्यया आकार सुनानं तिपयायै फुगु मखुनि।

यक्व यक्व दँ ह्लाया चीन धकाः आः नां जुया वःगु छगू देशय् छह्म मनुखं छगू इलय् ह्लायातःगु छुचुं कयाः पतिमति चिक चाकलाकल। गुगुं इलय् पृथ्वी नं थुकथं हे चाकमक लानाः पतिमति चि धइगु खं बांलाक लुमंका तयादिसँ।

वयां नं हानं सलंसः दँ लिपा वहे चिनियाया सन्तानं छम्हेस्यां छुचुं पायात ग्वारा चिकल। तर दुने फुस्कुलु जूर्गुलि हानं पतितुं चिना वन।

वयां नं यक्व यक्व दँलिया मेह्म मिसाह्म छह्म चिनियां व छुचुंपाया दुनें ला छकू स्वथनाः मना ब्यूबलय् गोल्लाःगु मोमोचिया सृष्टि जुल। थुकथं जावा म्हुतुइ क्वाल्पाक्क न्ह्यंगु छगः– मोमोचा गोल्लायेत हे थपाय् मछि हाकःगु इतिहास पुइके माःसा थ्व थपाय् मछि ग्वःगु पृथ्वी गोल्लाय्रेत गुलि ई काल जुइ, गपाय्हाकः इतिहास जुल जुइ छिकपिसं हे बिचाः याना दिसँ, थन च्वयां साध्य मजू।

२ः२, पृथ्वी सृष्टि जुइ धुंकाः तिनि संसार सृष्टि जुल धायेगु सरासर गलत खः। धाथें ह्लापालाक संसार नि सृष्टि जुल। थ्व ह्लापालाक पत्याः यायेमाःगु खँ जुल।

संसारया अर्थ खः सनाः सार यायेगु। सने मसःतले संसारया सृष्टि जूगु भाःपे मज्यू। संसारया सृष्टि जुइ न्ह्यः ह्लापां सिमा नि थ्व ब्रह्माण्डय् दत। सिमा धइगु शब्दया अर्थ तसकं व्यापक जू। थ्वहे सृष्टिया मूल आधार खः।

सिमाया अर्थ सिँया मा जक मखु मिसा आदि फुक स्त्रीलिंगी धातु नं खः। आखः थुखे उखे जुयाः शब्द पाः थें च्वंसां मूल अर्थ वहे तुं पिहां वइ, थ्व शब्दया विशेषता थ्व खः। उकिं जि लुइकागु खँ छु धाःसां ह्लापां थ्व ब्रह्माण्डय् छताहे जक "सिमा" धइगु वस्तु श्रृष्टि जुल

खँ छता कने यःसा मरि छपा चुँइ

छगू देशय् छम्ह मनु दु वया काय् सछिम्ह, म्ह्याय् बासःम्ह दु। जुजुं जुजुं वया सन्तान छम्ह हे मदया वन।

गय् धकाः छम्ह डाक्टरं न्यनं व मस्त छम्ह हे थः कलाःपाखें दुपि मखु हँ फुक्क लाखय् थः अबु धायेग्गःपिं ग्याय् थः मां लिनाः वन हँ।

⬩ ⬩ ⬩

छम्ह चाल्हय् छथा छेंय् ख्याः छम्ह वल हँ।

ख्याः खनाः मग्याःम्ह छें थुवाः वनाः बँगलय् स्वःवनं व ख्याःला भौचिया रूप कयाः जासिया दुनें छ्यं लिकाये मफयेकाः इतः मतः कयाच्वन हँ।

⬩ ⬩ ⬩

उखुनु येँय् बहनी गोलि कयकूबलय् छम्ह मनूयात थज्याःथाय् गोलि लात हँ कि गोलि ला दुहां वं नं सी मदु पिहां वं नं सी मदु हँ। धाइव मनू आः नं व गोलि यान्तां घ्यान्तां घानाः न्हू सतक चाःहिला च्वंगु दु।

⬩ ⬩ ⬩

बिलायतय् छकः छम्ह नेपालीं महारानी एलिजावेथया दर्शन याये खंगु जुयाच्वन। वया मती महारानीया भाःत महाराजा जुइ धकाः च्वंगु तर वला बाउचा धकाः जुयाच्वन।

थथें नं जुइतिनि अथे नं जुइतिनि

वर्ग विभाजन नेपालय् थुकथं जुइतिनि कि संखाकोपिं जक हे मन्त्री जुइ दइगु व्यवस्था जुइतिनि।

° ° °

सडक कविता क्रान्ति थुलि चर्कय् जुइतिनि थन कि नेपालीत फुक हे महाकवि जुया वइतिनि।

° ° °

कृषि विकास जुजुं आलु धइगु थपाय् ग्वयेक सइतिनि कि छगः आलुं मनूया जन्मकाःछि नयेत गाइतिनि।

° ° °

थ्व संसारय् थपाय्सकं तांन्वया वइतिनि कि मनूया चःति खुसिबाः वइतिनि।

° ° °

मिस्तय् फेसन थुलि तच्वया वइतिनि कि मिजंतय्त कलाः छह्म लहीत हे भिंगू जन्मया कमाइ ज्वनाः तिनि जन्म काः वये मालीतिनि।

° ° °

मौसमया भविष्यवाणी थुलि पायूछिक याये फयावइतिनि कि थुखुनु थुखुनु बा वइगु धकाः दछि न्ह्यः हे क्यालेण्डर दयेकाः पिकाये फइतिनि।

° ° °

अले उकिया तःगू रूपय् विकास जुइव संसारया सृष्टि जुल।

ह्लापां सिमा सल, उकिया हः दत। हः हायाः वँय् ध्वगीव नालं की दाःथें मनू दाया वल। वहे धचायापुथासं वातावाता दायाः पिहां वःह्म मनू छि नं छह्म खः। छि थें जाःपिं यक्व मनूत दयेव थ्व पृथ्वी हे छगू संसार जुया वल गुगु आःतकं वांलःसां बांमलाःसां थन दहे दनि।

सन्दर्भ सूचीः —

१. स्वर्ग व नरक — रामशेखर
२. खःला मखुला — श्रीकृष्ण अणु
३. लिसं — दुर्गालाल
४. The Eclipse — Dhoo swan Saymi
५. Fugitive Essays — K. P. Malla
६. फयगं — सम्पादकः श्याम सायमि
७. हँय् खेँय् ध्वंब्वा — सूर्य बहादुर पिवाः
८. भौयात धौ पासा — भूषणप्रसाद श्रेष्ठ
९. व्छास — केदारमान व्यथित
१०. जुजु जय प्रकाश — भिक्षु सुदर्शन

सत्य घटना

थिकेगु अनुभव

जि पाकः मिसाया भाःत जुल

श्रेष्ठ प्रभू

१. थौंनि प्यदँ ति न्ह्यः जि व गौरी दाई 'अशोक' सिनेमा हलय् प्याखं स्वःवनेत शहीद गेटयाथाय् च्वनाः बस पिया च्वनागु । बस पियाच्वनाह्म जि न्ह्यःनेसं मियातःगु स्वये हे साइख्वाःवःगु आमाःसि खन, वनाखतं छम्वःया न्यागः आमाःसि न्याना। म्हं छगः छगः आमाःसि नये जक सिधल बस नं थ्यंकः वल, जिगु ल्हातिइ स्वंगः आमाःसि ल्यन ।

म्वः म्वः जूगुलि बल्ल बल्ल जिगु लागो सिथय्लाक्क च्वंगु छगू सीट दत । गौरीदाई जिगु न्ह्यःनेसं दने माल, बसय् कात्तुकाक दनाच्वंपिं मेपिं नं यक्व दु ।

जिगु न्ह्यःनेसं बाज्यः वंह्म छह्म मनू बास्केट जायेक आमाःसि ज्वनाः दनाच्वंगु जि खन, गौरी दाईनं नं खन । जि व मनूया ख्वाः स्वयां व मनू जिगु ल्हातिइ च्वंगु स्वंगः आमाःसि, थःगु बास्केटय् च्वंगु आमाःसि अले जिगु ख्वाः स्वस्वं वास्यां ह्निलाहल । वयागु नुगःखं थुइकाः जिं स्पष्टीकरण बिया-"थ्व आमाःसि जिमिसं नये धकाः न्याना हइगु——"

व मनुखं ह्निलाः ह्निलाः धाल,--"ज्यू भपियादिसँ, नयेत हे खः थ्व, यक्व दु छु !"

क्या गजब ! छु धाःगु वं ! जितः मछाःसे च्वनावल । आमाःसि नये यःगुला ख हे मखुत, जि सुम्क थःगु ल्हातिइ च्वंगु आमाःसि वयागु बास्केटय् तयाबिया, तर संयोगं वं मखं ।

जिं आमाःसि वयागु बास्केटय् तयाबियागु गौरी दाईनं स्वयाच्वंगु जुयाच्वन । वय्कलं--"छाय् तयाबियागु छं ?" धाधां आमाःसि पिकयाः जितः बिल । थःगु बास्केटं आमाःसि लिकाकां बियाच्वंगु खनाः व मनुखं ख्वाः भचा ह्याउँकाः तर न्ह्यू न्ह्यूं, छ्यं वारावारा संकाः धाल,-"ज्यू कयादिसँ, नयेत हे हयागु खः छि !"

जिगु ख्वाः भन् हे ह्याउँल, जि कन् हे मछाल, जितः भन् हे मछिन । थम्हं न्याना हयागु आमाःसि ज्वनाच्वनाह्म जि ह्ममस्यूपिं मनूतय् न्ह्यःने आमा सि खुँ जुल ! □

२, थथेहे हाकनं मेबलय् छन्वः यलय् हे सिनेमा स्वः वनेगु मती तयाः छह्म पासायात धया । वं मलाः धाल । जि करकर याना, व मानय् जुल । 'साढे एक बजय् भूगोल पार्कय् थ्यंकः वा' धकाः जि छेँय् जा नः वया, व न छेँय् वन ।

जि इलय् हे भूगोल पार्कया पिने वयात पियाच्वना । प्युप्यु साढे दुई बजय् जुलंनं व मवः । जिगु मती खँ ह्लात-यलय् वनेत भूगोल पार्कय् वा धाःगु खइमखु जुइ धकाः व रत्न पार्कय् जक वना च्वन ला ! जि ट्याक्सी छगः कयाः रत्नपार्कय् यल ध्वाकाया बस स्टपय् ब्वाँय् वना । अन नं पासा मदु । हाकनं जिगु मती वन—जिं ला खास वयात भूगोल पार्कय् हे वा धयागु, वं नं अन्हे वये धाःगु, जि हाकनं मेगु ट्याक्सी कयाः भूगोल पार्कय् हे लिहांवया । भचा जक पीधुन, पासा ट्याक्सीं क्वहांवल । ३ बजय्खागु सिनेमा स्वयेमाःगु, पौने तीन जुइ धुंकल, वहे ट्याक्सीइ च्वनाः जिपिं वना । वं लिबाकूगुलो जि जङ्गय् जुया। छेँय् मनू वयाच्वंगुलिं व वये लिबाःगु जुयाच्वन । लिबाःगु जक मखु, वयात नं जितः थें हे जुल खनि । वं तं कन—लिबात धकाः हथासं ट्याक्सीइ च्वनाः भूगोल पार्कय् वयां छ मदु । यलय् वनेत नं भूगोल पार्कय् वा धाइला ! रत्नपार्कय् वा धाःगु जुइ धकाः रत्तनपार्कय् वना । अन नं छ मदु, धत् जितः ला खास भूगोल पार्कय् हे वा धाःगु खः धकाः जि हाकनं लिहां वयाबलय् छ नाप लात का ।............जि ला थथे जुयाः लिबात का, छ गन वनाच्वनागुलय् पियामच्वँसें !"

लाटा हिसावं धाःथाय् पियामच्वँसें बाथा जुयाया कारणं निम्हं पाकः मिसाया भाःत जूगु चासेंलि जिपिं निम्हं मोटरय् इति इति न्ह्यु न्ह्यु वना ।

थौं-कन्हय् नं सुयातं पीगु खँ वलकि वा पीमालकि जि उबलय् थें पाकः निमाया भाःत जुइ मालो धकाः ग्याइगु, अले ह्निले वइगु ।

लुमन्ति खल: प्वखा, यैं:

फी२२/१८० का. म. अ. द. नं. २२/११०

थाकू :- मदन प्रिन्टिङ्ग प्रेस, असन, बालकुमारी, वुछें, यें ।